

Szín

A MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET LAPJA

2/2

TARTALOM

Editorial 1

Megkérdeztük

Harsányi Lászlót 1

Kuti Éva: A nonprofit szervezetek szerepe a kilencvenes évek magyar társadalmában és gazdaságában (II. rész) 4

Frigyesy Ágnes: A Kárpátmedencei Magyar Közművelődési Intézmények és Szervezetek I. Találkozójáról (II. rész) 7

Arcképek

Dretzky Katalin Pécsvárad 10

Mezei István: A civil szféra ereje a közművelődésben 14

Mátyus Aliz: Az ideálistól a heroikusig. A művelődési házak és működésük. Hévízgyörk. 20

Díjak, kitüntetések

Pályázati felhívás

Információk

A SZÍN a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg.

SZÍN – országos közművelődési folyóirat. Megjelenik kéthavonta. A Magyar Művelődési Intézet lapja. Szerkesztő bizottság: Bóka Mária (Székesfehérvár), Gyulai Lajos (Miskolc), Jagasics Béla (Zalaegerszeg), Kary József (Eger), Szabados Péter (Kaposvár), Szelestey Zsuzsanna (Veszprém). Főszerkesztő: MÁTYUS ALIZ. Kiadja a Magyar Művelődési Intézet. Felelős kiadó: FÖLDIÁK ANDRÁS. A szerkesztőség címe: 1251 Budapest Corvin tér 8. Tel.: 201-57-64.

Ára: 90 Ft.

Borítóterv: Szüts Eszter

E számunkat Mészáros Géza festőművész rajzaival illusztráltuk.

ISSN 1416-6925

EDITORIAL

Húsvét az idén március végére esett és így, miközben készültek a hímes tojások, festettek a nyuszik, lapunkra is rákerült a nyomdafesték és elkészült ezévi második számunk. Nagypénteken még veszélybe kerülhetett volna a lap anyaga, de szerencsére csak egy floppy volt abban a bőr hátizsákban, amelyben az újság anyagát szoktam szállítani, s amelyet az autóm csomagtartójából elloptak, egyébként az alatt a néhány perc alatt, amíg a méterekre a kapunktól levő boltban egy üveg tormát vettem. Eszembe jutott, még az ünnepre vásárolt dolgok lakásba felcipelése előtt, hogy elfelejtettem. És bezártam a csomagtartóba a kosárnyi piaci árut, nejlon-zacsaknyi boltit, meg a bőr hátizsákomat, mert abban meg a neheze volt, a dobozos tejek, dobozos gyümölcslék és egy gyerekpezs-gő. A naptáram, a telefonos füzetem és az igazolványokkal teli övtáskámon kívül. A tormához elég volt a pénz a zsembeli kis pénztárcámban, a hátizsák rejték helyein szoktam a nagyobb pénzeimet tartani, már megélt dolgok miatt. A tornavásárlás után a csomagtartóm bezáratlanul várt és hiányzott belőle a hátizsák. Hogy hogyan vészeli át az ember a felismerés pillanata utáni perceket, félórát, órát, napokat, s hogy kényszerül átvészelni mindezt, hogy a gyereke minél kevesebbet érezzen meg belőle, erről most nem szeretnék írni semmit. Viszont figyelemre méltó az a tény, hogy egy-két órán belül szólt a telefon és visszakaptam az övtáskámat, benne az összes iratommal, igazolványaimmal. Az övtáskát a lakásunkhoz közeli kereszteződésben, az úton dobta el, aki a hátizsákot elvitte. Jól látható helyen találták meg a MATÁV szerelői. Tehát az, aki ellopta a hátizsákot nagy kockázatot vállalva, hiszen fényes nappal, déli 12 és 1 óra között vitte véghez az idegen autó csomagtartójának ki-nyitását, a bőr hátizsák kicimelését, *egy újabb helyzetet is vállalt*, amely már nem a saját érdekében vállalt helyzet volt: jól látható helyre dobta le az övtáskát az igazolványokkal, miközben hagyhatta volna ugyanott, ahova a táskából kirakodott, hiszen ki kellett rakodnia, az biztos, mert az övtáska a súlyos rakomány legalján volt. A mozzanatban, akárhogyan is, jól felfedezhető a másért levés pillanata. Valaki ellopta a háti-zsákomat. De a folyamatban, amely cselekedeteit kísérte, megmaradt egy emberi mozzanat. A másik meg nem fosztása azoktól a papírjaitól, amelyeknek beszerzése pénz, mérhetetlenül sok idő, utánjárás, bosszankodás és kiszolgáltatottság. Ez az emberi, ez a másért levő, ez olyan mozzanat, amelyre jobb esetekben, jobb időkben és jobb világban az emberi szolidaritásnak más - kulturálisan nézve - akár teremtő (ha tetszik kultúrát, közösséget) módozatai is építhetők. Jövők szempontjából én ezt egyáltalán nem tartom mellékesnek. Mint ahogyan e pillanatban azt sem, hogy kérjem mindazok türelmét, akik hívásomat várják, mert nincs telefonfüzetem és akik esetleg váránának engem, mert gondosan vezetett naptáram és benne sok-sok papírom, az intézendők, egyelőre nem kerültek vissza hozzám.

Most, e hangulatomban minden eddiginél nagyobb örömmel gondolok lapunk egyre szaporodó olvasóira és most van bátorságom kérni elkövetkező megrendelőinktől, hogy a csekkjüket úgy töltsék ki, hogy képesek legyünk elolvasni. Legyen ez a szolidaritásnak egy újabb példája: az időnk megbecsülése.

MÁTYUS ALIZ

MEGKÉRDEZTÜK

HARSÁNYI LÁSZLÓ

közgazdászt, a SZONDA IPSOS, Média-, Vélemény- és Piackutató Intézet igazgatóját, hogy lesz-e nonprofit törvény és ha lesz, akkor milyen.

Harsányi László: Én azt hiszem, hogy nem lesz, vagy ha lesz, nem lesz olyan. A fejemben megszületett egy elemző tanulmány vázlatja, de nem lesz módom megírni, a címe: Requiem egy meg nem született törvényért. Törvény pedig azért nem lesz, mert nincs meg igazán az a politikai érdek, amelyik a megszületését hatékonyan támogathatná. Azért nem lesz meg, mert az államigazgatási eljárásokban teljesen kificamodott az az eredeti koncepció, amely Kuti Évával kitalálódott. Aztán azért nem lesz, mert az idő egyszerűen föléli a lehetőségeket, amely a választási ciklus kezdetéig még rendelkezésre állna. És azért lesz még esetleg, de mégsem jó megoldásként, mert mindezek ellenére, létre lehet hozni egy olyan torzszülöttet (ez nem ritka dolog a magyar törvényalkotásban), hogy születik egy cseppet sem használható törvény, el lehet mondani, hogy a törvénygyár kibocsátott magából még egy törvényt, a választási ígéretet és a kormányprogram teljesültek, majd pedig kiderül egy év múlva, hogy ami elkészült, az teljes mértékben félrehord. Nem tudom, melyik a jobb variáns, hogy ne születessen meg egyáltalán, a beteljesületlen ígéretet között ez még csak nem is a legkárosabb vagy legtragikusabb, vagy jöjjön létre egy olyan, ami miatt aztán a nonprofit szektor - egyébként szükséges - garanciális megoldásai elcsúsznak öt-hat évvel későbbi időre. Mert ha egyszer megszületik egy szabály, akkor nem lehet hozzányúlni egy jó ideig. Nagyjából így látom a sorsát.

Most nyilvánvalóan ide kívánczok, hogy miért. Ha a geneziséhez visszamegyünk a dolognak, akkor valamikor a 90-es évek elején abban gondolkodtak azok, akik töprengtek a szektor egészéről, hogy nem kell ilyen törvény, mert nem szükséges. Ha kerettörvény, akkor minek. És mi az ördögnek kell egy civil szektornak az akkurátus szabályozását kialakítani, amikor éppen az a dolga, meg az benne a clou, hogy virágozzék száz alapítvány és egyesület. És mi is ezt vallottuk - most megint perszonalizálva - Kuti Évával, egészen addig, amíg rá nem jöttünk 94 környékén, hogy egyrészt a szektor borzasztóan földuzzadt. (90 környékén volt 400 alapítvány és 8-9000 egyesület, ma ugye a szervezetek száma 50 ezer fölélt van.) A mennyiségi növekedés rendkívüli differenciálódással járt együtt. Differenciálódással a tevékenységben, nagyságban, hatókörben, filozófiában, üzenetben, mindenféle módon. Világossá vált, hogy ez az erősen differenciált szektor valamilyenfajta törvénnyel elnyerhetné azt a lehetőséget, hogy kijelölődik a társadalom előtt a továbbfejlődés útja. Patetikusan hangzik? Akkor is ezt gondoltuk.

Szeretném közbevetni, hogy én közgazdász vagyok, és nagyon kevésbé szociológizálok a területtel kapcsolatban és csak kevésbé kutatom a civil szektort, mint a társadalmi problémák demokratikusabb megvalósításának formáit, mert én ezt evidenciának tartom, nem kell nekem erről beszélni. Én csak megpróbálok ennek a szolgáltató jellegét megélni és én ebből tudok építkezni. (Ez nyilván csörlátás, de hát Isten bocsássa meg. Csak sok cső legyen.)

Arra jöttünk rá, hogy minden ellenkező híreszteléssel szemben a magyar nonprofit szektor úgy működik, hogy az állami input források az összbevétel 20 %-a körüliek, más-